

Ìaðëííáòëë áéíõëìèëíã-ýãíëþòëííëñòíã

Áãóíð Áíãðãé
Saturday, 07 November 2009
Ìíñëããíãã íãííããéãéã Tuesday, 08 December 2009

ÌÀÐËÍÁÒËË ÁËÍÕËÌÈËËÍÃ-ÝÃÍËÞÒËÍÍËÑÒÍÃ.

Nããíãíýõíëë ìëð ýãíëþòëííí-ëðããòëíëñòíëëð áãããòíã á íãããñòë áãéíããíííãí ìðíëñòíããããíëý áéíëíãë-ãñëëð ìíëãëóé — « ìðíëñòíããããéãé è ðãçóííí ñíçããéãé (ò.ã. ëñëóññòããííí ìðíëñòíããããéãé), è á) ýòí ëþãë, éíòíðúã áãããðò áãã, ð-òí ýòíë ðãçíëóó ìã èëë ìííã èòí?» Ýãíëþòëííëñòó ìííããðò ìíëãëóéãé á ñëíòãçã, ìí áíãíðýò, ð-òí ìíëãëóéóó ýòí ñãíë ñããéãéë. Ë áí óãð ìð ìíëã ëþããé ýòí ýëñíãðëíãíòããéóóíí ìãðãããðãããíííã áãíííã áããéíããíííãí ìðíëñòíããããíëý ìíëãëóé, éíòíðúã íãú-íí ýãéýþòñý ìðíãóéòãíë áéíëíãë-ãñëëð ñ-ëòããòñý, ð-òí Õðëãðëð Á,éãð1 á 1824 áíãò, íóð, ì ñëíòãçã ìðããíë-ãñëíë ìí-ããéíú èç ìéíãðãéóóííãí òëãíãòã áííííëý, ðãçííë ãðãí ðãñòãéë). Ìã ìííãí ñíóñòý, ìãðñãéãé Áãðòëí2, á 1853-1854 áã. áçãéííããéñòãéãé áãéòãðëíã è æéðíúð èëñëíð ìíëó-èë áíãéíãë ìðë èãé ìãíãóíãéíí ìíëãçãòò ñëíòãç ìíëãëóé á áñòãñòããííë ñðããã, áãç èãéííã-èëãí ó-ãñòëý ð-ãéíããéã, éãí ýòí ìã ìòãã-ããò óñëíãëþ ó-ãíííë ìã áçýë ð-ãòúðã àòííã óãããðíãã á ìãíò ðòéó, è ñòíëýéí æã ìíëãëóé áíãú á ãðóãòþ, è ìã ñëãíëë èç ìëð ìðííòíë óãããíã. Ó-òíðíð? ðãçãã ìã ñíçãããò ìí óñëíãéý, á éíòíðúð áíðý-èë ìãòãéë óóããò èëòúñý èíãííí óãé, èãé ìóãéí ìãñòãðó? Ëëòãéóéë ìðëëãñã 1952 áíãò, Ñòãíëë ìëëëãð ìðíããíííòðëðíããé ñãíë çíãíãíëòóé ìíúð, ìíëãçúããþóéë ñëíòãç áíëííëñëíòó èç ìãíðããíë-ãñëëð ñíããéíã áéíëíãë-ãñëëð ìðíãóéòíã, á ðýãíãúã ñòíðííëëë ýãíëþòëííëçíã áããã ìã éíòãðãñòþòñý ìðëðíãíë óãò éííííãíòíã, éíòíðúã ìðëíãðëãã ìððã4 (éíòíðãý á ñãíþ ì-ãðããú áúëã ìðëãóíãíã áëý ìãããðãéë áéííòãçú áãéíããíííãí ìðíëñòíããããíëý æéçíë), ýãíëþòëííëñòó Áãéíí ãããíðãòíðíúã óñëíãéý, ìí è ìðíãóéòó áéíëíãë-ãñëíãí ìðíëñòíãããíëý, óããðýý ìóãéëëð, ð-òí óãéëã áãúãñòãã èãé ìðííòóã óãããíãú áéíëíãë-ãñëíã ìðíëñòíãããíëã. Ìãíðëíãð, áëëòãðãéóóããããã — ìðííòãéóéë óãããíã, éíòíðúé áúë ìðëíãðãí á ñíãñú, á ìðëðíã éãòããíëëçíã D-ããéñíç, á -ãñòííñòë D-ãëþéíçú. Õíããã èãé áëëéíëç ýãéýãòñý ìíííãííí ìóð, ì èãòããíëëçíã áëþéíçú á ìðããíëçíã æé áéíëíãë-ãñëíë ìíëãëóéóó. Ëñëóññòããíííã ìðíëçãíãñòãí ìóéããíòëãã èç áéíëíãë-ãñëëð ìðíãóéòíã óãããããò ìóãéëëð á ñíííòãííí ìð ëþãë, ìðííòí óãé, ìëðëë èãéëã-òí áãðããðò. Áéíõëìèëë-ýãíëþòëííëñòãí ìóãéíí ñíñòðíëòó áíëýóíë óããòð, áãã ìíëãëóéóó ìíãëë áú, ìã éííããã ìãíýòó «ããéíðãòëë», ò.ã. óñëíãéý ìãðãíãúòííãí ìëðã. Áðóãéíë ñëíããíë, ìíë ìã ìíãóò ìðíëçãããñòë áñã ìóãéíúã èí ìíëãëóéóó á ìã ñ óñëíãéýíë, ìãðíãýýóéë áëý óãò ìíëãëóé, éíòíðúã ñëíòãçéðíããíú, è áëý óãò, éíòíðúã áúã ìðããñòíëð ñëíòãçéðíããòó. Ë, èãé ìã ñó ìããéããííúð ýëñòðãíãéóóíúð óñëíãéë (ìíãíãííí óãí, ð-òí áúããðò áíóóðë ìðíãéðíë ñ èíýýóéíë ñíãñýíë), áíëãçúãããò, ð-òí æéçíú ñãíã ìã — á ìããéþãããíúð ìúíãéíëð óñëíãéýð æéçíú ñãíã ìã çãðíããããòñý. Ýãíëþòëííëñòãí ìðëðëííú áúãóíãòò ìíãúë ìëð, ñóúãñòãíí ìðííãããíãéñòéíë ìðíãéãíú ýãíëþòëííëçíã. Áúðããéíãé "íãó-ííé àòãéçí", èãé ìëãçãéííú, ìãéóçý ìííëíãòó óóéããéóóíí, éãí ìò ìãóéë á ìã

ÌÃÑËÍËÛËÛË ÕËÓÃÓ ÌÍ ÕÃÍÃ.

Ñëããòþóéã ìðëíãðú ñíçããéý óëíë-ãñëëð ìðãíãðãòíã óóãò ìãéëð-þãé èëëþñòðãòéãé óíãí, ð-òí ìðíãóéòó ðëíëíã ýãéýþòñý óã «...Áðóíííë ðíññëñëëð ó-ãííúð áí áãããã ñ áããããíëëíí Á. Á. ð-ãééííí - áéðãéòíðíí ÌË ìóéííííëíãéë ÌÇ ðÕ ðãçðããíòãí ìðãíãðãò ìðíðëíãí áãéã èãçãííëëí ìðíòãññíðíí Á. Ë. ìãçòðíí. ìðãíãðãò ðóçãí áúë ñíçããí è çãðããéñòðëðíããí ìííãí éãò ìãçãã, ìí ìðããíëçíããòó "Ìíñéãý ìããéòëíñéãý ããçãòã" 18 (200) ìãé 2003 á.

«...Ìðë áúýãéãíëë ìíëãëóé, éíòíðúã óóãòð áéíëëðíããòú áãí (ããíãòë-ãñëóþ ìóòãòëþ, éíòíðãý áúçúãããò óóãããéãé ìãíýòë è áëëý çãííëíãéã, ñòãíãò áíñòóíãí ðãðãç ìãñëíëýéí éãò». Ìããéòëíñéãý éíòíðíãòëííãý ñãòú, 09.04.07 12:04.

«...Á ñíãðãíãííóþ ýííóò ì-ããéãíã ìãíãóíãéííñòó ñíçããéý éãéãðñòããííúð ñðããñòã, ìíãúðãþóéð ýðòãéòëãíííòó óíñòããíííãí ððóãã ìã ìãíðããéãéë á ýòíë ìãéãñòë ýãéýãòñý ëññéããíããéãé è ñíçããéã éãéãðñòããííúð ñðããñòã ìã ñíííãã áíãéíãíã ððããíãíòã áãðãííëíðò ëññéããíããéýí áúëí ìíëíããíí á 60-ò áíããò ìðíðëíãí ñòíëãòéý, éíããã Áã Áéãíí è áãí ñíððóãíëëãé áúëã ìíëãçãíã ñíííãíííòó ýòéð è áãéóð èòúñ, ìã ìãéãããý ìðë ýòíí áíðííãéóóííë áéòëãííòþþ. Ìãíãéí ëñííëýçíããéãé ýòéð ìãíòéãíã á ìããéòëíñëëð óãéýð ìëãçãéííú ìãã «Ëñòíðéý ñíçããéý ìðãíãðãòã Ñãíãéñ» Æóðíãé "Ìãíòëíãéíãý óãðãíëý" 1 3-4, 2004. -Áãóíð ìãçíðã ìéíããã Áíãðãé (hetru.lycom)

1 Õðëãðëð Á,éãð (íãí. Friedrich Wöhler) (31 ëþéý 1800, Ýðãðñòãéí — 23 ñãíòýãðý 1882, Á,òéííããí) — ìãíòó Áãéããéóóãããã è Ë. Áãðóãéëòñã á Ñòíëãíëýíã. Ñ 1831 ìðíòãññíð óãóíë-ãñëíë ðéíëú á Ëãññãéã; ñ 1836 áí éííòã æéçíë ìðíòãí ìãóé. Á 1822 Á,éãð ìðëðúé óëãííóþ èëñëíðó HOCN. --ÁÑÝ- 2 Ìúãð Ýãéí ìãðñãéãí Áãðòëí (ðð. Marcelin Berthelot) (25 ìéýã ððãíóóçñéëð ðéçéííòëíëë è ìãúãñòããííúé áãýðãéú. 3 Ñí. «Áúã ñëãçãé èí ìðëð-ó: ð-ãíò óííãíãëþ ý ìíúð ìëëëãðã?» 4 ðËË ñíãéãííí éíòíðíë æéçíú ðãçãéããéããñú á óóéóííã èç áííëãéã, ìãòãíã, áíãú è áíãíðíãã, èãé ýòí ìíëãçúããé Ñòãíëë ìëëëãð. Ìí ìíëó-ã ñíííãííí ìãðãçíããòú áãéíë áãç óãéíãí ðýãã óñëíãéë. Õãé ýãíëþòëííëñòãí ìðëðëííú ëñéãòú éííë ìóðú, è ìíýãéããñú á 1968 áíãò ó-ãííúã ìò ìãã ìððãéëñíú.